

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПРЕДСЈЕДНИШТВО
Жељка Цвијановић
Српски члан Предсједништва БиХ

Број: 04-50-1-2975-11/23

Датум: 13. октобар. 2023. године

Народна скупштина Републике Српске

Предсједник Народне скупштине

Предмет: Изјава о проглашењу веома штетним по виталне интересе Републике Српске Закључка Предсједништва БиХ у поводу ескалације напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине број: 01-50-1-2975-25/23, који је усвојен без консензуса на 8. редовној сједници Предсједништва БиХ, одржаној 10. октобра 2023. године, веома штетним по виталне интересе Републике Српске, д о с т а в љ а с е

На основу члана V. 2. д) Устава БиХ и члана 42. став 3. Пословника о раду Предсједништва БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 10/13, 32/13 и 22/14),

ПРОГЛАШАВАМ

веома штетним по виталне интересе Републике Српске, са чије територије сам изабрана,

Закључак Предсједништва БиХ у поводу ескалације напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине број: 01-50-1-2975-25/23, који је усвојен без консензуса на 8. редовној сједници Предсједништва БиХ, одржаној 10. октобра 2023. године,

те позивам посланике Народне скупштине Републике Српске да у року од 10 дана одрже сједницу и двотрећинском већином подрже овај проглас.

Образложење

На 8. редовној сједници Предсједништва БиХ одржаној 10. октобра 2023. године, поводом разматрања тачке дневног реда – „Приједлог закључка Предсједништва БиХ у поводу ескалације напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине“, чланови Предсједништва БиХ, г. Комшић и г. Бећировић гласали су за усвајање „Закључка Предсједништва БиХ у поводу ескалације напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине“, број 01-50-1-2975-25/23. Као српски члан Предсједништва БиХ, изабрана са територије Републике Српске, гласала сам против овог Закључка, јер сматрам да је исти деструктиван по виталне интересе Републике Српске из следећих разлога.

Чланом V став 3. Устава Босне и Херцеговине и чланом 42. Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине прописано је да је Предсједништво БиХ надлежно за вођење спољне политике земље, да се одлуке настоје донијети консензусом, те да члан Предсједништва БиХ може одређену одлуку прогласити деструктивном по витални ентитетски интерес са територије са које је изабран.

Као српски члан Предсједништва БиХ користим право које ми је додијељено Уставом Босне и Херцеговине да на предметни Закључак уложим вето и покренем механизам заштите виталног ентитетског интереса, јер сматрам да постоји штетан и деструктиван утицај тог Закључка по интересе Републике Српске и српског народа.

Бошњачки члан Предсједништва Босне и Херцеговине, господин Бећировић, је на дневни ред 8. редовне сједнице Предсједништва упутио тачку, „Приједлог закључка Предсједништва БиХ у поводу ескалације напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине“. Предметним Закључком оптужују се политички представници и институције Републике Српске за наводно противуставно и антидејтонско дјеловање, а низ општих прописа и смјерница које су донијеле институције Српске и који се односе на актуелна политичка питања у БиХ, означавају се као антидејтонске и противуствене.

Предметни закључак говори о наводном непоштовању, рушењу и атаку на Дејтонски мировни споразум који је међународни споразум, парафиран у Дејтону, а потписан у Паризу, те ратификован као међународни уговор с циљем да се истим уреде односи у БиХ након трагичних сукоба на овим просторима.

По Дејтонском споразуму и његовом Анексу 4, за област спољне политике примарно је надлежно Предсједништво БиХ. Уколико се осврнемо на садржај спорног акта, видјећемо да он посједује изражен спољнополитички карактер. На примјер, предлагач акта, између осталог, позива Европску унију и Сједињене Америчке Државе на, шта год то значило, одлучније дјеловање унутар БиХ. Такође, предлагач апелује на земље

свједоке Општег оквирног споразума, те земље региона потписнике Дејтонског мировног споразума да поштују принципе суверене једнакости држава и принцип немијешања у унутрашње и спољне ствари земаља, из чега имплицира да се спорни акт не тиче само унутрашњег политичког стања у БиХ, него и разматрања читавог ланца спољнополитичких питања на овај или онај начин везаних за Дејтонски мировни споразум.

У предметном закључку, као наводно деструктивни, помињу се бројни акти које је Народна скупштина Републике Српске, реагујући на кршење базичних норми и дејтонских принципа, те настојећи да заштити уставни поредак у БиХ, усвајала од 2021. године до данас, као што су Закон о непримјењивању Одлуке високог представника и Закон о допуни Кривичног Закона Републике Српске (сл. гласник 89/21), Закључак о Информацији о Закључцима Народне Скупштине Републике Српске од 17. фебруара 2020. године у вези антидејтонског дјеловања Уставног суда, Закон о измјени Закона о објављивању закона и других прописа Републике Српске (сл. гласник 60/23), Закон о непримјењивању одлука Уставног суда БиХ (сл. гласник 60/23), Закључак у вези са Законом о непримјењивању одлука Уставног суда БиХ (сл. гласник 60/23). Овакве квалификације предлагача спорног акта о дјеловању институција Републике Српске и природи њихових аката морају се одбацити из простог разлога што нису тачне и иза себе крију потпуно другачије мотиве којих су политички представници и институције Републике Српске итекако свјесни.

Сваки од горе наведених прописа које су донијеле институције Републике Српске, конкретно, Народна скупштина, било они који се односе на непримјењивање одлука високог представника или они којима се указује на антидејтонско дјеловање Уставног суда БиХ, никако не служе у сврху нарушавања дејтонске уставне структуре у БиХ већ представљају реакцију на антидејтонско и противуставно дјеловање органа, институција и актера чија би примарна улога требала да буде управо заштита Устава БиХ и Дејтонског споразума. Политички представници органа и институција Републике Српске не скривају и не узурпирају Дејтонски мировни споразум и Устав БиХ, како то покушава да представи предлагач спорног акта.

У контексту оптужби на рачун институција и представника Републике Српске да дјелују противуставно и антидејтонски кроз неприхватање господина Кристијана Шмита за високог представника, неопходно је поставити питање како антидејтонски може дјеловати неко ко инсистира на томе да високи представник за БиХ буде изабран у складу са прописаним процедурама дефинисаним одредбама члана 1. став 2. Анекса Х Дејтонског споразума.

Подједнако је важно питање како је уопште могуће да уставни суд једне земље, као институција чији основни задатак мора бити заштита устава као највишег правног акта, не само да нијемо посматра кршење Дејтонског споразума и Устава БиХ, као његовог саставног дијела, већ и готово свакодневно активно судјелује у правном насиљу и гажењу владавине права, по правилу на штету Републике Српске.

Позната је одлука Уставног суда БиХ из 2006. године у којој је јасно наведено да је за избор одређеног лица на мјесто високог представника за БиХ неопходна верификација од стране Савјета безбједности ОУН кроз усвајање одговарајуће резолуције, како је то, уосталом, и предвиђено Анексом Х Дејтонског споразума, али и његове накнадне одлуке, донесене у околностима снажних притисака од стране иностраних политичких фактора, укључујући и самог високог представника, у којима се од претходно изнесеног става очигледно одступа.

Апсурдност политичке и правне стварности у БиХ, између осталог, манифестује се и у чињеници да њен Уставни суд дјелује противуставно, дозвољавајући да се грубо крше многобројне одредбе Устава које је дужан штитити, те допуштајући Кристијану Шмиту да узурпира функцију високог представника, супротно свим процедурама предвиђеним за његов избор.

У вези с тим, неопходно је народним посланицима скренути пажњу на неколико правно релевантних чињеница, које су од кључне важности како у контексту прописане процедуре именовања високог представника у БиХ, тако и у контексту обима његових овлаштења. Чланом 1. став 2. Анекса Х Дејтонског мировног споразума прописано је, снагом важеће правне норме међународног права, да стране уговорнице тог Анекса (а то су тадашња Р БиХ, Република Српска, Федерација БиХ, СР Југославија – а данас је то Република Србија као њена правна насљедница, те Република Хрватска) позивају да релевантном резолуцијом Савјета безбједности ОУН буде именован високи представник. Овиме је веома јасно уговорено, снагом важећег и правно ваљаног међународног уговора, да само наведене уговорне стране могу позивати на именовање високог представника, а да је искључиво СБ ОУН надлежан да то учини својом резолуцијом. Дакле, нема никаквог тзв. савјета за примјену мира у БиХ, јер не само Дејтонским споразумом, већ и било којим другим извором међународног права, није дозвољено постојање таквог тијела, а поготово релевантним актима ОУН није прописано да тај тзв. савјет може у коначници именовати високог представника умјесто Савјета безбједности.

Када се ради о овлаштењима високог представника, у потпуности је јасно да Дејтонским мировним споразумом, како основним текстом, тако и његовим анексима, високом представнику није дато, нити је могло бити дато овлаштење да намеће, мијења и допуњава уставне, законске или било које друге правне акте у БиХ, те да се ставља у улогу законодавца, замјењујући демократски изабране домаће институције. Разлози зашто оваква овлаштења високом представнику нису дата Дејтонским споразумом садржани су најдиректније у Повељи Уједињених нација, као највишем правном акту међународног права, са којим морају бити у сагласности сви остали извори међународног права, укључујући и Дејтонски мировни споразум. Повеља ОУН у члану 2. тачка 1) као опште императивно начело међународног права прописује једнакост сваке државе чланице ОУН, односно да се ОУН и све њене државе чланице у својим међусобним односима морају стриктно поштивати начело суверене једнакости, а то значи и поштовање БиХ као једнаке и равноправне чланице ОУН.

Начело једнаке суверености, како је прописано у члану 2. тачка 7) Повеље ОУН, значи да је Уједињеним нацијама и свим државама чланицама забрањено да се на било који начин мијешају у унутрашња питања било које државе. То значи да не само ОУН, већ ни било која друга држава (заједно или удружена са трећим државама), немају право да Босни и Херцеговини као држави чланици ОУН наређују или забрањују да доноси своје законе, нити имају право да неког појединца, а то значи ни високог представника, овласте да он у држави своју вољу намеће као устав и закон. То начело нема право да крши ни Савјет безбједности УН, чак и када поступа у функцији очувања свјетског мира на основу Главе VII Повеље.

Томе треба додати и одредбу члана 78. Повеље ОУН, којом је забрањено да се систем старатељства (протекторат) успоставља у односу на било коју суверену државу јер се, како стоји у том члану, односи међу државама могу заснивати само на поштовању начела суверене једнакости.

Ова општа и императивна начела међународног права су саставни дио правног поретка БиХ, како је изричито прописано чланом 3.3.6) Устава БиХ. Уставни суд БиХ је обавезан да примјењује ту уставну норму, али он то не чини, већ је својим неуставним одлукама у континуитету, више од 20 година, упорно крши, настојећи на тај начин прибавити непостојећи легитимитет правном насиљу ранијих високих представника, а сада и Кристијана Шмита.

На ово континуирано неуставно понашање Уставног суда БиХ наслања се и пракса антидејтонског концепта Уставног суда БиХ. Наиме, као што је познато, у самом суду поред домаћих судија из Републике Српске и ФБиХ, егзистира и троје страних судија, у складу са оригиналним чланом VI Устава БиХ. Међутим, тим чланом Устава је предвиђена и могућност укидања присуства страних судија, односно њихове замјене домаћим судијама након истека пет година од првог именовања судија у Уставни суд БиХ, што се, упркос интензивним дијалозима између домаћих политичких актера, до сада није десило.

Као што је познато, постоји јасно дефинисан став два од три равноправна конститутивна народа да је неопходно да стране судије у Уставном суду БиХ буду замијењене домаћим, чиме би био учињен значајан корак у правцу преузимања одговорности за унутрашње процесе од стране домаћих актера. Нажалост, дијелу политичких актера у БиХ те дијелу међународних субјеката, ова неопходна транзиција не одговара, из простог разлога што постојећи састав и начин рада Уставног суда БиХ представљају веома битан инструмент у политичкој борби слабења ентитета и креирања унитарне БиХ.

Република Српска не само да не смије умањити обим или интензитет свог инсистирања на досљедној примјени Дејтонског мировног споразума и Устава БиХ, већ је неопходно да их и појача. Ове активности је потребно спроводити у писаној и усменој форми према свим субјектима од интереса, те у условима нових политичко-безбједоносних, глобалних и регионалних околности.

У овом тренутку, у Народној скупштини Републике Српске, као највишем законодавном тијелу, потребно је ангажовање свих посланика како бисмо постигли усаглашене ставове и како бисмо спријечили ступање на снагу предметног закључка и одбранили дејтонску позицију Републике Српске.

Република Српска није узурпатор Дејтонског мировног споразума и Устава БиХ, како се наводи у закључку, с акцентом на њене политичке представнике. Управо супротно, Република Српска је гарант опстанка и слободе српског народа на овим просторима. Република Српска је формирана у миру, одбрањена у рату те међународноправно верификована кроз Дејтонски споразум и наша је дужност као изабраних политичких представника да заштитимо њен уставноправни положај, њене институције и надлежности.

Политичко и правно уређење у БиХ, правно потврђено и међународно признато Дејтонским мировним споразумом и Уставом БиХ, једини је гарант политичке стабилности, а тиме и укупне безбједности у БиХ, али и шире. Стабилна и мирна БиХ значи стабилан и миран Западни Балкан. Због тога не чуди да се институције, лидери и грађани Републике Српске мирним и политичким средствима боре за очување консоцијативног система уређења и управљања у БиХ и Уставом загарантованих компетенција.

Одржавајући своје основне интересе, Република Српска исказује одговарајућу спремност на изналагање рјешења за акутна или хронична отворена политичка питања у БиХ. Отворени смо за дијалог и компромис, не дозвољавајући да неко узурпира Дејтоном и Уставом БиХ додијељене надлежности Републике Српске.

Инсистирамо на одласку страних судија из Уставног суда БиХ што је и препоручено самим дејтонским уставним рјешењима, те предлагемо доношење одговарајућег законског акта у Парламентарној скупштини БиХ којим би састав и начин дјеловања Уставног суда БиХ били дефинисани на нови начин, као што је то учињено и у другим демократским државама.

Инсистирамо на спровођењу Устава БиХ и одредбе Анекса Х Дејтонског мировног споразума, по којима високи представник за Босну и Херцеговину у процесу избора мора бити потврђен релевантном резолуцијом Савјета безвједности ОУН-а. Такође, инсистирамо на поштовању и спровођењу одредби члана VI став 1 д) Устава БиХ, којима је прецизно наведена могућност да, након протекла петогодишњег периода од потписивања Дејтонског споразума, новим законским рјешењем, усвојеним у Парламентарној скупштини БиХ, буде регулисано питање састава Уставног суда који би далеко више осликавао политичку, демократску, али и стручну зрелост земље која претендује да настави своје кретање ка чланству у Европској унији.

Из свега наведеног јасно је зашто, као српски члан Предсједништва БиХ, нисам могла дати сагласност на предметни „Закључак Предсједништва БиХ у поводу ескалације

напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине“.

У складу са изнесеном аргументацијом, чврсто сам убијеђена да је „Закључак Предсједништва БиХ у поводу ескалације напада органа ентитета Република Српска на темељне одредбе Дејтонског мировног споразума и угрожавања уставноправног поретка државе Босне и Херцеговине“, број 01-50-1-2975-25/23, који је усвојен без консензуса на 8. редовној сједници Предсједништва БиХ, одржаној 10. октобра 2023. године године, веома штетан по виталне интересе Републике Српске, те позивам народне посланике да ову Изјаву о проглашењу потврде двотрећинском већином у року од десет дана по упућивању. Потврђивањем изјаве о проглашењу, на начин као што је наведено, оспорени Закључак Предсједништва БиХ неће ступити на снагу.

С поштовањем,

СРПСКИ ЧЛАН ПРЕДСЈЕДНИШТВА БИХ

Жељка Цвијановић

На основу члана 32. став 1. и) и став 2. ц) Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број: 10/13, 32/13 и 22/14), Предсједништво Босне и Херцеговине на 8. редовој сједници, одржаној 10. октобра 2023. године, усвојило је

ЗАКЉУЧАК

1. Предсједништво БиХ исказује пуну опредељеност за очување мира, толеранције, правде, заједничког живота, људских права и основних слобода грађана и народа Босне и Херцеговине. Поштовање принципа уставности и законитости, демократски органи власти и правичне процедуре најбоље стварају мирољубиве односе унутар плуралистичког друштва, стога је неопходно да се, с циљем досљедне имплементације начела правне сигурности и владавине права, смјеста прекине са ултиматумима, сепаратистичким политикама и нападима на државу Босну и Херцеговину и њене институције. Политике којима се креира атмосфера страха и (правне) несигурности за све грађане и народе Босне и Херцеговине не представљају добре основе на којима се гради и јача босанскохерцеговачко плурално друштво, нити те политике омогућавају извршавање бројних обавеза које је држава Босна и Херцеговина преузела на основу потписаних међународних уговора.
2. Дјелујући супротно садржају Општег оквирног споразума за мир у Босни Херцеговини и његовим анексима, настојећи имплементирати ретроградну и сепаратистичку политику, органи власти из ентитета Република Српска (РС) континуирано, систематски и институционално атакују на основне одредбе Дејтонског мировног споразума и Устава Босне и Херцеговине, чиме несумњиво угрожавају мир и безбједност у Босни и Херцеговини и регији.
3. Одбијајући да имплементирају коначне и обавезујуће одлуке Уставног суда БиХ, спречавајући њихово извршење и предузимајући бројне нелегалне радње с циљем онемогућавања извршења одлука Уставног суда БиХ, представници законодавне и извршне власти у ентитету РС свјесно крше Устав БиХ и чине тешка кривична дјела прописана Кривичним законом БиХ.
4. Због евидентног угрожавања Дејтонског мировног споразума нужно је снажно и правовремено дјеловање Канцеларије Високог представника у Босни и Херцеговини, с циљем заштите мира и стабилности у Босни Херцеговини.
5. Представници међународне заједнице, примарно државе свједоци Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, а посебно представници Европске уније (ЕУ), требају престати толерисати антидејтонску и противуставну политику органа власти ентитета РС. Пасивност представника дијела међународне заједнице додатно охрабрују органе власти ентитета РС да наставе са сепаратистичким активностима и институционалним атакама на државу Босну и Херцеговину и њен уставноправни поредак. ЕУ треба у најкраћем року, по узору на санкције Сједињених Америчких Држава и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске, имплементирати усвојену одлуку

Европског парламента којом се тражи увођење санкција деструктивним политичарима који отворено руше Дејтонски мировни споразум.

6. Супростављајући се нелегалним активностима које угрожавају мир и безбједност, позивамо надлежне правосудне органе Босне и Херцеговине, као и друге надлежне институције Босне и Херцеговине, да одговорно и промишљено реагују и да законитим дјеловањем спријече и санкционишу свако неуставно и незаконито поступање усмјерено против Босне и Херцеговине и њеног уставноправног поретка, независности, суверенитета и територијалног интегритета.

7. Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини представља међународни уговор којег су потписале три државе: Република Босна и Херцеговина, Савезна Република Југославија (правни насљедник Република Србија) и Република Хрватска. Споразумом су ове три државе окончале “трагични сукоб у региону” и обавезале се да ће “у потпуности поштовати суверену једнакост једна друге” и уздржавати се од било каквих акција, путем пријетње или употребе силе или на било који други начин, против територијалног интегритета или политичке независности Босне и Херцеговине”. Имајући у виду садржај потписаног међународног уговора, позивамо Србију и Хрватску да, као уговорне стране, у складу са међународним уговорним правом, поштују принцип суверене једнакости држава и принцип неинтервенције у унутрашња и спољна питања других држава, те да преузете међународне обавезе изршавају у доброј вјери.

8. Овај закључак ступа на снагу даном доношења и биће објављен у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”.

Број: 01-50-1-2975-25/23

Сарајево: 10. октобра 2023. године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ
Жељко Комшић